

Passeig iniciàtic a ritme de sonata

RIGAU i RIGAU, Antoni Ma.
Una volta a l'estany de Banyoles.
 Terra Nostra, 23
 Edicions de Nou Art Thor
 Barcelona, 1990, 64 pp.

Recentment ha estat publicat, dins la col·lecció «Terra nostra», d'edicions Nou Art Thor, el llibre *Una volta a l'estany de Banyoles* d'Antoni Ma. Rigau i Rigau. L'obra és una invitació, tal com assenyala el mateix autor, a conèixer més de prop, «ran d'aigua», la història i els secrets que envolten l'estany. No es tracta, però, i aquest n'és un dels principals atractius, d'una guia turística, en el sentit més estricte del mot; l'estil i l'estructura l'allunyen d'aquesta consideració.

De la mà d'A. Ma. Rigau, cronista oficial honorari de la ciutat de Banyoles des de l'any 79, anem descobrint la història, les llegendes, l'art, els personatges... que singularitzen l'estany. I ho fem a *tempo lento*, a ritme de sonata pràcticament, tot caminant amb

aires de diletant, amb aquell pas que humanitza el paisatge. Així s'estructura aquest llibre: com una volta, «conversant junts i a pleret»; una volta gairebé iniciàtica per a nosaltres, lectors, que hi som convidats, seguint, potser, la lletra i l'esperit d'aquell romanç castellà del s. XIV: «Yo no digo mi canción/sino a quien conmigo va».

Abans d'emprendre el recorregut, el nostre avesat cicerone ens donarà puntual informació de la ubicació i formació de l'estany i els seus estanyols, dels primers pobladors, dels interessantíssims litigis que al llarg dels segles ha suscitat la utilització de les seves aigües, de les agosarades previsions d'alguns homes del XVIII que volien construir un canal navegable que arribés fins al mar, de l'origen del topònim, etc. Sempre, però, amb un to amè i un estil fluid, inscrivint-se, tal com assenyala Dolors Torrent en el pròleg de *Gent i fets* del mateix A. Ma. Rigau, «dins la vella i sàvia dita de la literatura clàssica: instruir i delectar alhora».

Iniciats, doncs, en el coneixement d'aquest entorn lacustre, podem començar la nostra volta «imaginària i més o menys literària si la seguim sobre el paper; viscuda i saludable si, realment, tots junts, tresquem camí enllà». A partir d'aquí l'obra es converteix en un promptuari descriptiu; Rigau intenta fixar els diferents paisatges que envolten aquest estany «versàtil, voluble i deliciosament inconstant». Les descripcions són acurades, precises i, en alguna ocasió, no exemptes de lirisme; tornat al pes, però, l'autor dona bona mos-

TERRA
 NOSTRA

23

UNA VOLTA A
 L'ESTANY DE
 BANYOLES

Antoni Me Rigau i Rigau
 Fotografies: Miquel Raurich

Víncle d'unió entre els cerdans

CERITANIA,
QUADERNS D'ESTUDIS CERDANS 1991.1
Groupe de Recherches Archéologiques
et Historiques de Cerdagne,
Institut d'Estudis Ceretans,
Arxiu Històric Comarcal.
Cerdanya, 1991. 183 pàgines.

tra de l'humor i la ironia que ja trobàvem en llibres anteriors. El passeig és, també, un bon pretext per a les digressions. Rigau s'atura sovint per donar-nos el contrapunt legendari o històric d'un indret determinat, així per exemple, arribats al puig de Sant Martirià ens diu: «Fins aquí la tradició i la pietat, amb missatges de pau. La història però, s'enfilà al puig amb la Guerra del Francès. Els napoleònics convertiren el convent en fortí. L'exèrcit espanyol, quan pogué, el destruí...». En la descripció d'un paisatge tan a la mesura de l'home, les cites literàries no podien faltari-hi, així en aquesta volta ens acompanyen des de Verlaine i Machado fins a Fages de Climent, Verdguer, Riba... passant pel sempre inevitable Josep Pla.

Aquest llibre, il·lustrat amb una setantena de fotografies de Miquel Raurich, és, en definitiva, una excel·lent eina per conèixer l'estany de Banyoles, des dels seus orígens fins les darreres transformacions «olímpiques», sense oblidar l'aparat legendari que tanca, significativament potser, la volta.

Aprofitant la celebració del IX Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, ha estat presentat el número 1 de la revista *Ceritania*.

Ceritania, Quaderns d'Estudis Cerdans ve a omplir el buit que hi havia pel que fa a publicacions d'estudis relacionats amb la comarca cerdana entesa com una unitat geogràfica natural sense cap ratlla fronterera artificial.

No és pas cap casualitat la publicació d'aquesta revista, perquè tant el Groupe de Recherches Archéologiques com l'Institut d'Estudis Ceretans són dues entitats que des de fa diversos anys es preocupen pel coneixement i divulgació del patrimoni cultural de la Cerdanya a partir dels primers pobladors d'aquesta comarca. Són ben sabudes les tasques d'investigació que ambdues entitats porten a terme dins dels seus àmbits respectius

així com les diverses col·laboracions, però aquestes mai s'havien plasmat en una publicació com la que avui ressenyem.

La revista *Ceritania* no sols neix amb la voluntat de divulgar els estudis procedents de l'àmbit cerdà sinó, tal i com ha dit el president de la Generalitat, que dedica unes paraules a la presentació de la revista, «com a eina intel·lectual i vèncle d'unió entre els cerdans avui dividits entre dos estats». El contingut de la revista referenciada està format per 10 articles amb les seves corresponents il·lustracions a més de Notes i Bibliografia General referent a Cerdanya publicada últimament.

L'idioma dels articles que formen el contingut correspon al propi de l'autor i que el Consell de Redacció ha establert entre català i francès, encara que a l'encapçalament de cada article es faci un petit resum amb l'idioma diferent en què està escrit l'article (francès o català). Per completar aquests resums també s'ha introduït l'idioma castellà.

En definitiva, els editors-promotors de la revista han intentat donar les màximes facilitats per aquells idiomes que habitualment es parlen en els àmbits cerdans i que també són propis dels dos estats que tenen sota la seva administració la Vall de la Cerdanya.

De presentació excel·lent i acurada impressió, el número 1 de *Ceritania* com deïem abans té l'honor d'omplir un buit que començava a ser preocupant.

Ceritania

QUADERNS D'ESTUDIS CERDANS
1991 • 1

Jaume Vila

Rosa M. Garriga